

Nr 1138

Av herr **Hugosson**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition nr 83, angående teknisk och medicinsk utbildning och forskning i Linköping m. m.*

I Kungl. Maj:ts proposition nr 83 angående teknisk och medicinsk utbildning och forskning i Linköping m. m. föreslås att den 1 juli 1969 inrättas dels en enhet för teknisk utbildning och forskning, dels en enhet för medicinsk utbildning och forskning med sammanlagt 46 professurer att inrättas under en fyraårsperiod.

För dessa båda utbildnings- och forskningsenheter samt universitetsfilialen i Linköping föreslås en gemensam biblioteksorganisation under ledning av en överbibliotekarie.

I det av organisationskommittén för anordnande av högre utbildning i Linköping framlagda betänkandet *Linköpings högskola. Biblioteksverksamhet* (stencil E 1967: 9) framhölls eftertryckligt (bet. s. 20 f.) att en mångfald viktiga förarbeten, som under inga omständigheter kan anstå tills den löpande utåtriktade biblioteksverksamheten kommit i gång, obetingat kräver bl. a. den insats av högre, för planering och arbetsledning avsedda tjänster, som förordats till inrättande från den 1 juli 1968.

Ifrågavarande förarbeten avser så grundläggande uppgifter som planering av förvärvsverksamheten och litteratururvalets inriktning på längre sikt ävensom anskaffning av den redan i begynnelsestadiet oundgängliga referens-, forsknings- och studielitteraturen — speciellt anskaffningen av centrala tidskrifter och seriepublikationer är ofta mycket tidsödande — vidare val av katalogregler och klassifikationssystem jämte anpassning av dessa efter lokala förhållanden samt planläggning av informations-, dokumentations- och utlåningstjänsten.

Remissinstanserna har allmänt tillstyrkt organisationskommitténs förslag till biblioteksorganisation, och tre av dem — universitetskanslersämbetet, kungl. biblioteket och forskningsbiblioteksrådet — har framhållit att det är av största vikt att de centrala tjänsterna, vilkas innehavare skall svara för arbetsledningen och skapa arbetsrutinerna vid det nya biblioteket, inrättas så tidigt som möjligt.

Föredragande statsrådet uttalar (prop. s. 26): »Enligt min mening är det — — — från planeringssynpunkt angeläget att chefen för biblioteksorganisationen — — — kan utses så snart som möjligt. Jag räknar med att en tjänst som överbibliotekarie i Be 6 skall komma till i Linköping den 1 juli 1969.»

Föredragandens uppgift att han inte räknar med inrättandet av tjänsten som överbibliotekarie tidigare än den 1 juli 1969 innebär att de nödvändiga förarbetena för biblioteksverksamheten vid Linköpings högskola blir försenade ett helt år och i realiteten inte får karaktären av förarbeten utan snarare av just det slags improvisationer vid sidan av den löpande informations-, dokumentations- och utlåningsverksamheten, som organisationskommittén i sitt biblioteksbetänkande velat varna för (bet. s. 21):

Försummas dessa förarbeten genom missriktad sparsamhet i fråga om erforderliga personella resurser måste biblioteksverksamheten till en början bedrivas enligt tämligen slumpartade och improviserade linjer, som efter någon tid säkerligen måste omprövas och därvid föranleda kostsamma och tidsödande revisioner.

Den årslånga förseningen av förberedelsearbetets igångsättande får särdeles ödesdigra konsekvenser just i fråga om biblioteksverksamheten, detta bl. a. beroende på att man måste räkna med långa leveranstider både från bokhandeln, förlag och andra utgivare och från bokbinderier. Eftersom den i uppbyggnadsskedet tillgängliga personalen inte kan i tillräcklig utsträckning medhinna planerings- och förberedelseuppgifter vid sidan av det ordinarie, löpande biblioteksarbetet måste bortfallet av förberedelseåret i själva verket leda till att de tekniska och medicinska enheternas lärare och studerande inte endast under det första läsåret (1969/70) utan säkerligen även under de närmast följande läsåren kommer att sakna ett funktionsdugligt bibliotek.

I detta sammanhang må erinras om följande i betänkandet om biblioteksverksamheten anförda konstateranden beträffande de i Linköping förefintliga biblioteksresurserna:

Linköpings högskolas tekniska och medicinska enheter kräver tillgång dels till ett centralt forskningsbibliotek jämte kurslitteraturbibliotek, dels till smärre handbibliotek knutna till centra och sjukhuskliniker. Universitetsfilialen måste med nödvändighet ha vissa biblioteksresurser i omedelbar anslutning till undervisningslokalerna.

Intet av de förefintliga biblioteken i Linköping motsvarar ovan angivna biblioteksbehov.

SAAB aktiebolags huvudbibliotek är ett icke-offentligt företagsbibliotek med inriktning på vissa tekniska specialiteter. Dess litteraturanskaffning omfattar följande ämnesområden: teknikens grundvetenskaper, främst matematik, aerodynamik och hållfasthetslära; flyg- och bilteknik; flygmedicin och bioteknologi; elektronik; databehandlingsteknik; företagsekonomi och företagsorganisation. SAAB aktiebolags bibliotek måste självfallet i första hand tillgodose företagets egna forskningsuppgifter.

Regionsjukhusets klinikbibliotek har karaktären av medicinska handbibliotek och rymmer alltså i princip endast sådan litteratur, som oundgängligen behöves för det löpande arbetet inom vederbörande klinik.

Stifts- och landsbiblioteket är ett offentligt bibliotek med värdefulla samlingar av tryckt och otryckt litteratur. Dess bestånd täcker dock inte ens

universitetsfilialens litteraturbehov inom samtliga ifrågakommande undervisningsämnen.

De svenska universitets- och högskolebiblioteken lider uppenbarligen överlag av stark eftersläpning såväl i jämförelse med vederbörande läroanstalters utveckling under efterkrigstiden — detta har klarlagts genom ett flertal officiella utredningar — som i jämförelse med motsvarande bibliotek i flertalet övriga kulturländer, något som på närmaste håll kan studeras i Danmark och Norge. Ingen annan svensk läroanstalt på universitets- och högskolenivå har dock vederligen tvingats starta sin verksamhet under biblioteksmässigt tillnärmelsevis så dåliga betingelser som Linköpings högskola.

För jämförelse kan hänvisas till de anordningar beträffande biblioteksverksamheten som godkändes i samband med riksdagsbesluten om uppättandet av de medicinska högskolorna i Göteborg och Umeå (Kungl. Maj:ts proposition nr 221/1948 och nr 81/1958). I båda fallen anvisades medel till bibliotekspersonal och till bokinköp m. m. för avsevärd tid innan undervisningen påbörjades.

Vad speciellt beträffar *bibliotekspersonalen* kan följande anföras.

Tjänsten som överbibliotekarie föreslås av föredragande statsrådet placerad i lönegrad Be 6, medan organisationskommittén hade förordat dess placering i lönegrad C 1. Sistnämnda lönegradsplacering, som är den för överbibliotekarietjänst vid universitet gällande, medan B 6 gäller för överbibliotekarietjänst vid fackhögskola, synes utomordentligt väl motiverad med hänsyn dels till att biblioteksverksamheten i Linköping principiellt kommer att omfatta samma arbetsuppgifter som vid två olika fackhögskolor och därtill en stor universitetsfilial, dels till att det är synnerligen angeläget att för en organisatoriskt och administrativt så krävande chefspost som denna kunna locka verkligt kvalificerade sökande med rik praktisk erfarenhet av biblioteksförvaltning och litteraturtjänst.

I detta sammanhang måste också framhållas att den hittills beviljade bibliotekspersonalen vid universitetsfilialen i Linköping endast omfattar en bibliotekarie i Ae 24, som helt saknar erfarenhet av verksamheten inom ett universitets- eller högskolebibliotek, en förste biblioteksassistent i Ae 20 (tjänsten är avsedd att inrättas från den 1 juli 1968) och en biblioteksassistent i Ae 13. Denna personal, som till nöds är tillräcklig för skötseln av universitetsfilialens förstärkta kurslitteraturbibliotek, kan under inga omständigheter anses vara i stånd att därjämte handhava uppbyggandet av ett modernt tekniskt och medicinskt forsknings- och studiebibliotek.

För att det skall bli möjligt att hjälpligt bemästra de sålunda föreliggande svårigheterna beträffande litteraturförsörjningen vid de tekniska och medicinska enheterna i Linköping synes det vara nödvändigt att riksdagen redan nu fattar principbeslut om inrättande av en överbibliotekarietjänst i Linköping med placering i lönegrad Co 1 fr. o. m. den 1 juli 1969. Därigenom skulle ernås att denna tjänst kunde ledigförklaras redan på ett

tidigt stadium under nästa budgetår och att avtal med dess blivande innehavare skulle kunna träffas om något slags arvodesanställning under en övergångstid.

I anslutning härtill bör riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om övriga åtgärder för att förarbetena för den kommande tekniska och medicinska biblioteksverksamheten i Linköping skall kunna igångsättas snarast möjligt redan under budgetåret 1968/69. Detta skulle innebära att erforderliga medel ställdes till interimsstyrelsens förfogande dels för arvodesanställning av viss bibliotekspersonal, dels för inköp av sådana handböcker, bibliografier m. m., som är oundgängliga hjälpmedel i förberedelsearbetet, ävensom för inköp av nödvändig materiel för samma ändamål. Därjämte borde interimsstyrelsen bemyndigas att under budgetåret 1968/69 verkställa bokinköp och prenumerationer m. m. genom förskottering av anslagsmedel.

Med stöd av det ovan anförda hemställs,

att riksdagen vid behandlingen av proposition nr 83 måtte besluta

a) att inrätta en tjänst som överbibliotekarie i lönegrad Co 1 vid Linköpings högskola från den 1 juli 1969 (principbeslut); och

b) att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om vidtagande av erforderliga provisoriska åtgärder för att förarbetena för den tekniska och medicinska biblioteksverksamheten i Linköping skall kunna igångsättas snarast möjligt redan under budgetåret 1968/69.

Stockholm den 23 april 1968

Kurt Hugosson (s)
